

Atodiad 2: Canllawiau ac arferion gweithio diogel (dogfen enghreifftiol)

Dogfen gryno enghreifftiol yw hon y dylid ei darllen ynghyd â'r Llawlyfr Diogelu Grwpiau Bregus.

Dogfen ymarferol yw hon, y gellid ei haddasu ar gyfer amgylchiadau lleol, ac y gellid ei rhannu gydag aelodau staff a gwirfoddolwyr er mwyn hyrwyddo cysondeb ac arfer gwaith da. Mae modd hefyd rhannu'r ddogfen gyda rhieni er gwybodaeth. Dylid ei hadolygu'n rheolaidd (pob blwyddyn, o leiaf), ac ar unwaith pan fo gweithgareddau newydd yn cael eu datblygu.

Bydd pob gwirfoddolwr yn cael copi o'r ddogfen hon, a phob diweddariad iddi.

Canllawiau Cyffredinol ar gyfer pob gweithgaredd

1. Pan fo hynny'n bosib, gofalwch bod dau oedolyn neu fwy gyda phob grŵp. Gwnewch yn siŵr nad ydych ar eich pen eich hun gyda phlenty (mae rhai eithriadau wrth gwrs, e.e. cymryd plentyn i'r toiled).
2. Gofalwch rhag cludo plentyn adref ar ei b/phen ei hun – gwell yw cael oedolyn arall gyda chi neu drefnu bod y plant olaf yn cael eu gollwng gyda'i gilydd. Os bydd argyfwng, gwnewch yn siŵr eich bod yn hysbysu'r arweinydd cyn gynted â phosib.
3. Byddwch yn ddoeth wrth gyffwrdd â phlenty. Mae gafael yn llaw plentyn neu ei gofleidio pan fyddant yn ofidus yn ffordd dda o gysuro plentyn ond dylech ofyn bob amser "Wyt ti eisiau cwtsh?" yn hytrach na rhagdybio. Mae gennym oll ein ffiniau gwahanol a dylid eu parchu. Gwnewch bopeth yn llygad y cyhoedd. Mae cofleidio yng nghyd-destun grŵp yn wahanol i wneud hynny y tu ôl i ddrysau caeëdig.
4. Peidiwch byth â tharo plentyn, na'i ddisgyblu'n gorfforol.
5. Dylid ymdrin â phlant a phobl ifanc gydag urddas a pharch o ran agwedd, gweithredoedd a'r iaith a ddefnyddir.
6. Parchwch y ffaith bod gan blant yr hawl i breifatrwydd, ond heb addo cadw cyfrinachau, a gofalwch – yn gyffredinol – rhag cynnal sgwrs breifat neu agos iawn ar eich pen eich hun gyda phlant a phobl ifanc (gweler hefyd 9 isod).
7. Pan fydd rhywbeth yn eich pryderu, siaradwch ar unwaith gyda'r Cydlynnydd Diogelwch, yr arweinydd neu'r goruchwyliwr.
8. Peidiwch ymddwyn neu siarad mewn modd y gellid ei gamddehongli, e.e. gemau rhy gorfforol, neu sylwadau pryfoclyd. Os tybiwch fod plentyn yn datblygu teimladau amhriodol tuag atoch, ceisiwch gyngor gan arweinydd.
9. Ein nod yw cefnogi pobl ifanc yn briodol. Byddwch yn ofalus wrth wrando ar bobl ifanc yn adrodd eu pryderon, ac wrth eu cynghori a'u cefnogi. Gwnewch yn siŵr bod oedolyn arall yn ymwybodol o'r hyn yr ydych yn ei wneud, neu bod oedolyn arall yn y cyffiniau.
10. Byddwch yn ymwybodol o ddiogelwch plant a phobl ifanc bob amser.
11. Byddwch yn ymwybodol o'ch diogelwch chi eich hun hefyd, gan warchod eich hun rhag unrhyw gyhuddiad (dylai popeth yr ydych yn ei wneud fod yn dryloyw a chyfrifol).
12. Gwrandewch ar unrhyw gyngor neu sylwadau a wneir gan arweinydd y gweithgaredd neu'r cydlynwyr diogelwch plant.
13. Pan welwch weithiwr arall yn ymddwyn mewn modd sy'n achosi pryder, neu y gellir ei gamddehongli, dylid dwyn y mater i sylw'r unigolyn ac arweinydd y gweithgaredd.
14. Dylai arweinwyr a chynorthwywyr gweithgareddau gyfarfod yn rheolaidd i drafod y grŵp / rhannu gwybodaeth / gweddio dros y bobl ifanc.
15. Dylai pob gweithgaredd a chysylltiad fod yn hollol agored.
16. Dylid trefnu'n rheolaidd (pob blwyddyn o leiaf) i adolygu gweithdrefnau, diweddarau hyfforddiant, rhannu pryderon a thrafod unrhyw beth arall sydd angen eglurhad neu arweiniad.

**PEIDIWCH Â CHADW PRYDERON A CHWESTIYNAU'N GYFRINACHOL.
HOLWCH ERAILL PAN FYDDWCH YN ANSICR!**

Ysgol Sul

Arweinydd: _____

Aelod(au) Staff: _____

Bydd trefn recriwtio ddiogel wedi ei chynnal ar gyfer pob aelod staff, a phob unigolyn yn meddu ar wiriad DBS yn ôl y gofyn.

Cymhareb Plentyn / Oedolyn : 3 mlwydd oed 1: 4. 4 i 8 oed 1: 6 (o leiaf 2 oedolyn)

Oed y plant: Mae'r Ysgol Sul ar gyfer plant dros 3 oed

Lleoliad: Cynhelir yr Ysgol Sul fel arfer yn _____

Gofal Personol (Newid clytiau / mynd i'r toiled) Dylid gwneud hyn yn briodol, yn unol ag oedran a gallu'r plentyn. Os yw rhiant / gofalydd yn bresennol, medrwch ofyn am eu cymorth mewn amgylchiadau o'r fath.

Cofnodi Presenoldeb: Cofnodwch pwy sydd yn dod i'r Ysgol Sul ar gofrestr bresenoldeb.

Caniatâd: Fel arfer, bydd oedolyn yn dod i'r capel gyda'r plant, ac yn aros yn yr adeilad (yn mynd i'r prif wasanaeth) tra cynhelir yr Ysgol Sul. Pan fo plant yn dod ar eu pen eu hunain yn rheolaidd, dylai arweinwyr yr Ysgol Sul geisio ymweld â'r teulu er mwyn cael eu caniatâd, a manylion cyswllt.

Disgyblaeth / Ymddygiad: Dylid trin y plant yn gwrtais a pharchus, a'u hannog i ymddwyn yr un fath gyda'u cyfoedion ac arweinwyr. Pan fo plentyn yn camymddwyn neu'n aflonyddu'r sesiwn dylid ymateb fel a ganlyn:

- Gofyn i'r plentyn wrando, ymddwyn yn dderbyniol, cymryd rhan ac ymddiheuro (os yn briodol)
- Gofyn iddo/iddi eistedd mewn rhan arall o'r ystafell i synfyfyrto a thawelu.
- Ceisio cymorth rhiant / gofalydd, neu fynd â'r plentyn atynt.
- Pan fo patrwm ymddygiad yn datblygu, bydd y staff yn trafod y peth gyda'r rhieni / gofalyddion, a chytuno sut i ymateb iddo.

Rhan y Rhieni: Pan fo rhiant / gofalydd yn mynychu sesiwn yn rheolaidd, gallai'r arweinydd ofyn iddynt fod yn gynorthwywyr swyddogol, gan ddilyn y drefn recriwtio / DBS. Dylai rhieni / gofalyddion ddod i nôl eu plant yn brydlon ar derfyn yr Ysgol Sul. (Cedwir rhestr yn yr Ysgol Sul o enwau'r plant y mae eu rhieni'n fodlon iddyn nhw fynd adre yn annibynnol.)

Cofnodi Damweiniau / Digwyddiadau: Nodir unrhyw ddamwain neu ddigwyddiad yn y 'Cofnod Damwain neu Ddigwyddiad', a thrafod y peth gyda'r rhiant / gofalydd yn dilyn y sesiwn.

Clwb Ieuenctid

Arweinwyr: _____

Aelodau Staff: _____

Bydd trefn recriwtio ddiogel wedi ei chynnal ar gyfer pob aelod staff, a phob unigolyn yn meddu ar wiriad DBS yn ôl y gofyn.

Cymhareb Plentyn / Oedolyn : 1 neu 2 aelod staff ar gyfer hyd at 8 plentyn.

Oed y bobl ifanc: disgyblion ysgol uwchradd.

Lleoliad: _____

Caniatâd: Dylai pob aelod o'r Clwb gyflwyno ffurflen ganiatâd a gwybodaeth. Dylid cadw'r ffurflenni yn lleoliad y Clwb.

Y rhieni / gofalyddion sy'n gyfrifol am gludo'r bobl ifanc, ond gall yr arweinwyr eu cludo mewn argyfwng.

Dylid sicrhau caniatâd ychwanegol ar gyfer mynychu digwyddiadau.

Disgyblaeth / Ymddygiad: Dylid trin pobl ifanc yn gwrtais a pharchus, a'u hannog i ymddwyn yr un fath gyda'u cyfoedion ac arweinwyr. Pan fo plentyn yn camymddwyn neu'n aflonyddu'r sesiwn dylid ymateb fel a ganlyn:

- Gofyn iddo/iddi wrando, ymddwyn yn dderbyniol, cymryd rhan ac ymddiheuro (os yn briodol)
- Os yw'r ymddygiad yn parhau i aflonyddu ar y Clwb, dylid gofyn i riant / gofalydd ddod i'w nôl.
- Pan fo'r ymddygiad yn parhau'n anodd ei reoli, bydd y staff yn trafod y peth gyda'r rhieni / gofalyddion, ac yn llunio cynllun er mwyn ymateb iddo.
- Bydd yr aelodau staff yn parhau i wrando ar yr unigolyn, a chynnig cymorth a chefnogaeth yn ôl y gofyn.

Cofnodi Damweiniau a Digwyddiadau: Pan ddigwydd damwain neu ddigwyddiad dylid ei nodi yn y 'Cofnod Damwain neu Ddigwyddiad', a thrafod y peth gyda'r riant / gofalydd cyn gynted ag y bo modd.